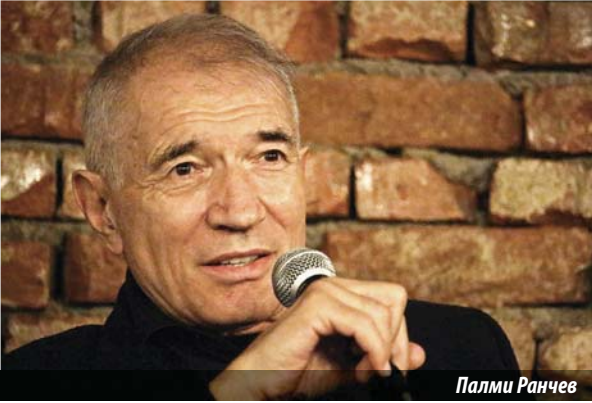

Малко късмет за по-късно

Палми Ранчев

Палми Стоянов Ранчев

е роден в София, където завършва гимназия и Националната спортна академия „В. Левски“. Директор на „Самурай“, телевизионен водещ на авторското предаване „Сюжети“ по Воения телевизионен канал. Белетрист, поет, сценарист. Дебютира с разказа „Неочаквана победа“, публикува активно в различни печатни издания. Дебютните му книги в прозата – сборника с разкази „Трудно дишане“, и в поезията – „Манхатън, почти събитие“, излизат в една и съща година (1993). В анотациите за творчеството на Ранчев неизменно се посочва въздействието на неговата „бурна биография“: сменяйки поприщата на боксьора, треньора, собственика на заведение, бодигарда, безработния, той би могъл безпроблемно да се впише в мафиотско-криминалните среди, които превръща в свой обект на изображение. С течение на времето П. Ранчев се утвърждава като един от водещите белетристи в съвременната българска литература. Сценарист на игралните филми „Едно пътуване до хоризонта“ (2005, спечелен конкурс на Националната телевизия) и „Малко късмет за по-късно“ (2017). Автор е на радиопиесата „Не те виждам“ (2021). Многобройни са издадените му стихосбирки: „Шапката на скитника“, „Манхатън, почти събитие“, „Парцаливо знаме“, „Хотелска стая“, „Среднощен човек: биографии“, „Любовник на самотни улици и запустели къщи“, „Такова си: видимо и скрито“, „В процеп на хоризонта“, „Отблизо всичко“.

Палми Ранчев е носител на III награда на Националния конкурс за разказ на спортна тема (1977); на наградата „Южна пролет“ за книгата „Манхатън, почти събитие“ (1994); на награда за проза на изд. „ПАН – ВТ“ (2000); на наградата „Дъбът на Пенчо“ (2008, за поезия); един от носителите на Наградата за източноевропейска литература Bank Austria (2008), Първа награда на портал „Култура“ (2019), Втора награда на Националния конкурс „Йордан Радичков“ (2020) за сборника с разкази „Тази вечер нищо не е случайно“ и др.

Негови произведения са преведжани на английски, испански, немски, сръбски, турски, унгарски, френски език.

С тоях в задната част на трамвая, опрял чело в прозореца, и гледах как линиите се отдалечават по дългата улица и стават по-тесни. Изгубвах ги от поглед заради някоя пресичаща кола или човешка фигура и чаках отново да се появят. Откривах ги с премрежени очи. И през цялото време се чувствах като в полусън. Някой ме потупа по рамото, каза „билетчето, моля“, и развали магията.

– Айде, продължавай! – изръмжах, без да се обръщам. – Ако сега започваш проверката, няма да съм първият. Свършваш ли, преди мене си приключил. Проверил си един по-малко.

– Казах, гай си билета.

И отново ме потупа по рамото. Чак тогава се обърнах.

– Я, Мето Бойчев! – възкликнах. – Големият шампион! Не ме ли помниш?

– Билета казах!

– Ама ние с тебе имахме мач. Колко са тези, на които са им вдигали ръката срещу Мето Бойчев. Не се прави, че не ме познаваш.

– Много хора ме познават. И аз познавам много. Това не означава, че нямам право да проверя дали имаш билет.

Никак не беше се променил. Най-много га е „качил“ два-три килограма, не повече. Готов е веднага да излезе на ринга.

– Няма срамна работа – казах, което ми се стори тъпо и фалшиво, и веднага добавих: – Истината е, че никога не съм очаквал шампион от твоя калибър да проверява билетите.

– Ти имаш ли билет, или ще те глобявам?

– Въобще няма да ме проверяваш. Защото аз съм Денчо Асанов и съм те побеждавал. Колкото и да се преструваш, че не ме помниш.

– Беше на юношите.

– Какво на юношите?

– Загубата.

– Победата си е победа, бе Мето. Нали тогава и двамата бяхме на една възраст.

– При юношите не се брои – изрече той и с една ръка си свали от ревера контролорската значка. – После, при мъжете, не помниш ли, че те размазах? Четири нокдауна ти направих.

– Ти какво предлагаш, за загубата ли да се сецам по-често, или за победата? Аз, да знаеш, се сецам повече за победата.

– Всъщност с твоите трийсетина мача в юношите и десетина в мъжете може да се каже, че не си играл истински бокс.

– Мето, как не те е срам да говориш такива работи?

Дори не ме погледна. И се приготви да слиза на Халите. Можех да остана там, откъдето само преди няколко минути наблюдавах с премрежени очи как релсите се отдалечават и изчезват в далечината. Ще се опитам отново да изпадна в предишното състояние. Не го направих. Тръгнах след него, защото той, въпреки уважението ми – голям шампион е, с медали от Световно и Европейско – нямаше

право да отписва моята победа. И да ми пробутва, че на седемнайсет години не сме били същите. Същите си бяхме. Само че той още не беше голям боксьор, а и аз не бях това, което станах по-късно.

Очаквах на спирката да продължим разговора, но той само попита:

- Ще почерпиш ли?
- Щях да почерпя. Ама нямам с какво.
- Нямах пари за глоба, нямах и за черпене.

– Знаеш ли откога живеем с десетина лева на ген? И аз, и жената, и трите чавета. Изкарвам ги на „Илиянци“. Пренос-превоз.

- Всички мангали сте такива.
- За другите не отговарям. Ама аз не съм директор. Никога не съм бил. У нас, нали знаеш, само тия, гето се воят директори на нещо си, живеят нормално.

Влязохме в Халите, прекосихме ги на дължина и седнахме в кафенето с кръглия бар. Егва тогава се поуспокоих.

– Аз ще почерпя – успокои ме допълнително той и направи знак на сервитьорката. – Две кафета.

- Благодарско, шампионе.
- Все такива като тебе, изпаднали, са бившите ми противници. Някои от тия в чужбина може да са се издигнали.
- Не ме интересува.
- Твоя работа.

– Но да знаеш, че зазубите в юношите не ги броя. И тебе не те броя.

Още преди да му отговоря, две шарени како седнаха на свободните столове и попитаха:

- Искате ли секс?
- Сега веднага, не съм сигурен – отвърнах бързо. – Ама след малко може и да поискаме.
- Срещу двайсет лева – каза по-високата.

И извади цигара от табакерата си.

– Искате да кажете, срещу пари – възкликнах и го посочих. – С него говорете. Мето отговаря за парите.

- Изчезвайте! – каза той.

Двете се изправиха почти едновременно. Изпратих ги с поглед, ама дълго, докато вече нямаше смисъл да гледам след тях, защото никакви не се виждаха, отпих от кафето и започнах да му обяснявам защо няма значение на каква възраст си се качвал на ринга. Тогава играх, започнах, на стадион „Раковски“ срещу едно момче – Киро Веждата му викаха. Ама много як. И се вълнувах, не само заради мускулите му, а и защото всичко поначало ми беше като в мъгла. Качвах се за втори или трети път на ринга. Бях решил да го бия с много движение и дълги прави. В действителност стоях на едно място, главата ми кълтеше от силни тупаници и само чаках кога ще удари гонгът. През следващия рунд се опитах да направя нещо смислено. Но бързо се оказах в ъгъла. И отново получавах тежки крошета и ъперкърти. Успях да се измъкна, но само за кратко, колкото да си поема два-три пъти въздух, и той отново ме приклепва във въжетата. В почивката се опитах да разбера какво ми говори треньорът. Егва го познах, признавам. Стори ми се, че някакъв непознат си отваря до мене устата и ме плиска с вода. Всичко отдавна беше от ясно по-ясно. Не успях да изпълня нито собствените си планове, нито неговите указания.

– Ще продължиш ли, момче? – попита ме реферът, преди да стигна центъра на ринга. – Помисли си добре.

- Ще играя.
- Сигурен ли си?
- Да.

Нямам сили дори да се откажа, помислих си. И не знам откъде ги събрах за десния прав, още след командата „бокс“, който му забих в брадата. Промуших му го отстрани, над рамото, и малко отгоре надолу. Не само го спрях, буквално го завъртях наобратно. Видях го в профил, почти беше затворил очи, после и тила му, остриган до кожа, с три продълговати вдлъбнатини в основата. Киро Веждата се задръжва прав за част от секундата, после бавно, с цялата си тежест се строполи с разперени настрани ръце. През цялото време Мето не ме слушаше. Гледаше настрани и вероятно се ядосваше, че от голям шампион е станал контролор в градския транспорт.

- Не знам дали ми вярваш, ама точно така стана.
- Стига с твоите глупости – обади се той.
- Не са глупости.

И продължих да разказвам как влязох – ама после, след боя значи – в съблекалнята. Мускулите на краката ми бяха се схванали, егва пристъпях. Главата така ме болеше, че не смеех да се докосна с ръка да проверя дали всичко си ми е на място. Имаше някакво огледало на стената и отидох поне да се видя на какво приличам. Носът ми беше направо двоен, охлузен и червен, едното око – полузатворено. Но ми вдигнаха ръката. Никога преди не съм вярвал, че съм способен, когато нямам сили и съвсем съм сгал багажа, да спечеля. Как мислиш, на колко години бях тогава? На петнайсет. А се чувствах като на сто и петнайсет. Научих нещо, което другите хора никога не научават. Знаят, че така се случва. Ама, на ринга, като мене да го разберат, им е невъзможно. Не са играли бокс. Само ако си играл, знаеш как за няколко минути остаряваш, егва се влачиш като стар дядо, после само за секунди ставаш от млад по-млад и дори се понасяш към небето.

Последното го разбрах най-добре, когато влязох в банята. Почти нищо не видях в първия момент. Парата от горещата вода беше като гъста мъгла. Или от боя и от умората не виждах много добре. Но постепенно положението ми се изясни. Банята беше пълна, ако щеш вярвай, с голи момичета. Сигурно са били волейболистките, които играеха в съседната зала. В тарапаната явно съм сбъркал съблекалнята. Гледах и не откъсвах поглед от тях. Господи, мислех си, защо не ме пожали и да ми оставиш малко късмет за по-късно. Първо ми вдигнаха ръката, когато вече бях готов да легна и да умра на ринга, а сега и тези момичета. Плуваха в бялата пара, смееха се и ме пръскаха с шепи гореща вода.

- Какво стана после?
- Нищо. Това беше. Господ ми показва колко хубав може да стане животът, дори когато малко преди това ти се е струвало, че почти е свършил.
- Това са абсолютни тъпотии.
- Не са, бе Мето.

Стана и си тръгна, без да ме погледне. Опитах се да го открия сред множеството, което се тъпеше наоколо. Но той почти веднага беше изчезнал. Егва тогава забелязах, че не беше си докоснал кафето. ◆